

PILLANATKÉP A KÖZÉLETI SZEREPLŐK SZEMÉLYISÉGI JOGVÉDELMEÉRŐL *

Snapshot of the protection of personal rights of public actors

HALÁSZ CSENGE**

Absztrakt: A közéleti szereplők személyiségi jogainak oltalmával kapcsolatos kérdések rendkívül aktuálisnak tekinthetők. Ezt egyrészt indokolja magának a személyi körnek a szükségképpen lezáratlansága, másrészt érdemes megvizsgálni azt is, hogy a hatályos hazai szabályozásban hogyan érvényesül a klasszikusan rájuk vonatkozó többtűrés kötelezettség. Tanulmányomban a közéleti szereplők személyiségi jogaival kapcsolatban felmerülő legfontosabb kihívásokat vizsgálom, külön figyelmet szentelve az internet térhódításával kapcsolatos jogi kérdéseknek is.

Kulcsszavak: *személyiségi jogok, közéleti szereplők, tűrés küszöb, véleménynyilvánítás szabadsága, közösségi média*

Abstract: The most current issues related to the protection of the personal rights of public actors can be considered. This is also justified by the fact that the circle of public actors is not closed. On the other hand, it is also worth examining how the obligation of tolerance is exceeded for them in the current domestic regulations. In my study, I examine important challenges related to the privacy rights of public actors, with particular reference to legal issues related to the spread of the Internet.

Keywords: *personality rights, public figures, obligation of tolerance, freedom of expression, social media*

* Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

** DR. HALÁSZ CSENGE
IV. évf. nappali tagozatos PhD-hallgató
Miskolci Egyetem ÁJK
Civilisztikai Tudományok Intézete
Polgári Jogi Intézeti Tanszék
3515 Miskolc-Egyetemváros
halasz.csenge@uni-miskolc.hu

Bevezető gondolatok

A közéletben részt vállaló jogalanyok köre és a jogvédelmük kihívásaira történő reflexió az adott jogrendszer fontos rajzolatát adja. A szocialista államberendezkedés időszakában nem volt lehetőség a közéleti szerepet vállaló jogalanyokkal szembeni nyílt bírálat megfogalmazására. Az esetlegesen kritikát is magukban foglaló sajtóközlemények nem léptek túl az udvarias, baráti hangvétellű „dorgálás” határain, így nyilvánvalóan nem segítették a demokratikus diskurzus kialakulását sem.¹

Az 1990-ben bekövetkezett demokratikus fordulatot követően a közéletben szerepet vállaló jogalanyok bírálhatóságával kapcsolatban fontos változás következett be, hiszen az állami élet szereplőiről nyíltan megfogalmazott vélemények a politikai erőviszonyok alakítóivá is váltak. A közéletben szerepet vállaló jogalanyokkal szemben – más demokratikus berendezkedésű államokhoz hasonlóan – hazánkban is többlettűrési kötelezettség fogalmazódott meg. Ezt jól példázza az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozata, amely szerint „a szabad véleménynyilvánításhoz való jog által alkotmányosan védett véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel és intézményekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos véleménynyilvánítást tekintve tágabb legyen, mint más személyeknél”.² Az Alkotmánybíróságnak ez a határozata szűkre szabta a közéleti szereplők körét, mégis fontos jelentőséggel bírt e személyi kör bírálhatóságának a kialakítására vonatkozóan, lényegében lefektette annak alapjait.

A mai modern demokratikus jogrendszerekben egyértelmű tézisnek mutatkozik tehát, hogy a közélet szereplőinek többet kell tűrniük, mint az ilyen szerepet nem vállaló jogalanyoknak. Ezen kijelentés azonban két fontos, megválaszolandó kérdést is magában rejt: egyrészt, hogy pontosan mely személyek tartoznak a közéleti szereplők körébe, másrészt, hogy ez a többlet-tűrési kötelezettség meddig terjed pontosan a jelenleg hatályos szabályok között.

Jelen tanulmányban ezekre a kérdésekre igyekszünk választ adni, és azt vizsgáljuk, hogy a közéleti szereplők lehetséges köre milyen változásokon ment át az utóbbi időszakban, illetve, hogy a tűrési kötelezettség hogyan érvényesül a hatályos hazai jogrendszerben. Vizsgálatunk során, szót ejtünk az internet világának novumairól is, amelyek szintén erőteljes hatással vannak a közéleti szereplők személyiségi jogainak oltalmára, hiszen a jogsértéseknek rendkívül gyakran már nem a materiális valóság, hanem az online világ ad helyet.

Minderre tekintettel, tanulmányunkban a legfontosabb jogi kérdések felvázolása után előremutató következtetések levonására törekszünk.

1. Dogmatikai alapvetés, avagy kísérletek a közéleti szereplők körének meghatározására

Előjáróban rögzíthető, hogy a közéleti szereplőkre vonatkozóan egzakt, általános megfogalmazás nem adható meg, illetve kiemelendő az is, hogy e személyi kör nem

¹ TATTAY Levente: A közszereplők magánjogi személyiségvédelme. *Magyar Jog* 2006/4., 228.

² 36/1994. (VI. 24.) AB határozat.

alkot homogén csoportot. A stilisztikai szempontokra is figyelemmel, fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy az előző Ptk. égisze alatt született fogalmi megközelítések az akkori szabályozáshoz hasonlóan a „közszerelő” terminológiáját használták, míg a hatályos szabályozás a „közéleti szereplő” kifejezést vezette be. A két kifejezést gyakorta használják szinonimaként mind a jogirodalomban, mind a bírósági esetjogban, mivel tartalmukat tekintve eltérés nem mutatkozik a kettő között.

A Legfelsőbb Bíróság bírájaként *Törő Károly* már 1990-ben veszélyeztetettnak ítélte meg a közéleti szereplők jogi helyzetét. Úgy vélte, egyesek sem szóban, sem írásban, sem sajtóközlemények tekintetében nem ismernek határt, és lelkiismeret nélkül megsértik mások hírnevét és emberi méltóságát.³

A közszerelők fogalmi meghatározását érintően, említendő *Petrik Ferenc* meghatározása, aki 1992-ben megjelent művében úgy fogalmazott, hogy a közszerelés befolyásolja a szűkebb vagy tágabb társadalom életét, illetve a helyi vagy az országos viszonyok alakulását. Véleménye szerint, a társadalom részéről igény jelentkezik arra, hogy figyelemmel kísérjék a közéletben szerepet vállaló jogalanyok tevékenységét, ezért a közszerelés elválaszthatatlan a nyilvánosságtól.⁴

Tattay Levente nézete hasonló a Petrik által kifejtettekhez. Az általa kifejtettek szerint, „közszerelőnek minősülnek azok a természetes és jogi személyek, akik tevékenységükkel vagy nyilvános fellépésükkel befolyásolják a szűkebben vagy tágabban értelmezett társadalom életét, helyi vagy országos viszonyok alakulását, továbbá azok, akik közéleti kérdésekben érintettként szerepelnek”.⁵ Ez alapján az jelenti a közéleti szereplői körbe tartozás „kulcsát”, hogy az érintett személy képes-e befolyásolni a társadalom valamely rétegének az életét, illetve érintett-e bizonyos közéleti kérdésekben. Ezen nézettel párhuzamba állítható a *Pécsi Ítéltábla* egyik eseti döntésében megfogalmazott megállapítás, amely szerint „azt a kérdést, hogy valaki közszerelőnek minősül-e, nem az adott személy pozíciója, hivatali beosztása, státusza, vagy bármely okból fennálló szélesebb körű ismertsége, hanem a jogi megítélés szempontjából lényeges, konkrét élethelyzet alapján kell megítélni”. Ezen megfogalmazás – *Tattay* álláspontjához hasonlóan – szintén funkcionális megközelítést tükröz, és kifejezi, hogy a bíróságoknak esetről esetre kell eldönteniük azt, hogy az érintett személy közéleti szereplőnek minősül-e vagy sem, tehát lényegében a közszerelés tényéből kell kiindulni az adott jogkérdés megítélésénél.

Szintén hasonló nézőpont tükröződik az Alkotmánybíróság 2018-as döntésében, amelyben az AB pontosította a közéleti szereplővé minősítés szempontrendszerét. Eszerint „a közéleti kérdések megvitatásának ténye – a konkrét vita erejéig – az a szempont, amely jellemzően meghatározza az érintettek személyi minőségét. A közszerelői minőség ezért a közéleti kérdések megvitatásával együttjáró közszerelés tényéhez kötött, amelyet mindig a konkrét helyzetben szükséges értékelni.”⁶ Az Al-

³ TATTAY Levente: A közszerelők magánjogi személyiségvédelme. *Magyar Jog* 2006/4., 228.

⁴ PETRIK Ferenc: *A személyiség jogi védelme*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1992, 136.

⁵ TATTAY Levente: A közszerelők magánjogi személyiségvédelme. *Magyar Jog* 2006/4., 230.

⁶ 145/2018. (V. 7.) AB határozat, 41. pont.

kormánybíróság e határozata szerint, a közéleti szereplővé minősítés során az alábbi szempontoknak van kiemelt jelentősége:

- a véleményt kifejező nyilvános közlésben közérdekű vitában kifejtett álláspont tükröződik-e,
- a nyilvános közlés közszereplést érint-e,
- a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában,
- illetve a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát, illetve a jó hírnevét, vagy becsületét.⁷

Szintén kiemelést érdemel az ezen alkotmánybírósági határozathoz fűzött – *Schanda Balázs* – tollából született párhuzamos indokolás is, amelyben kifejtésre került, hogy „arra pedig már a strasbourgi gyakorlat iránymutatása világít rá, hogy a sajátos mércék alkalmazásához adott esetben semmilyen, az érintetteket legalább ad hoc önkéntes közszereplővé minősítő körülmény azonosítására nincs szükség: az ominózus eset egyszeri norvég fókavadászainak például eszük ágában sem volt, hogy önkéntesen »közszereplést« vállaljanak, vagy közvita érintettjévé váljanak – a fókavadászat kegyetlenségeiről legitim módon folyó társadalmi vitában személyiségvédelmük mégis korlátozottabbá vált”.⁸ A magunk részéről határozottan egyet tudunk érteni ezen nézettel, amely következetesen érvényesül az Emberi Jogok Európai Bíróságának a gyakorlatában is.⁹ A „fókavadászok ügyéhez” hasonló jogeset egyébként megtalálható a hazai judikatúrában is. A Legfelsőbb Bíróság 1997-ben hozott egy döntést, amelynek tárgya a Horthy Miklós újratemetésén díszmagyarba öltözött személyekről szóló képmás közzététele volt. A bíróság indokolása szerint a kormányzó újratemetésére díszmagyarba öltözött felperes azzal, hogy „a mai divat szerint már nem használatos, figyelemkeltő öltözékben jelent meg”, önkéntes közszereplést vállalt. A fényképek egyébként olyan rovatban jelentek meg, amely az olvasók megnevettetésére szolgált. A bíróság nézete szerint, azonban ez sem tekinthető olyan ténynek, amely a jogsértést megalapozza, így a díszöltözet felöltésével a felperes lényegében közéleti szerepet vállalt.¹⁰ Kérdésként merül fel ugyanakkor, hogy egy temetési öltözet miatt válhat-e valaki közszereplővé. Nézetünk szerint abban az esetben, ha egy közlés a közügyek szabad vitájának a körébe tartozik és elősegíti a demokratikus diskurzust, az alapot nyújthat az érintett sze-

⁷ Lásd hozzá bővebben: 145/2018. (V. 7.) AB határozat.

⁸ SCHANDA Balázs 145/2018. (V. 7.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolása.

⁹ Lásd hozzá részletesen: KOLTAY András: *A közügyek vitáinak szabadsága, a közéleti szereplők személyiségi jogainak védelme és a polgári jogi személyiségvédelem*. Háttéranyag joghallgatók részére.

[https://jak.ppke.hu/uploads/articles/307183/file/B14_A%20k%C3%B6z%C3%A9leti%20szerepl%C5%91k...%20\(h%C3%A1lt%C3%A9ranyag\).pdf](https://jak.ppke.hu/uploads/articles/307183/file/B14_A%20k%C3%B6z%C3%A9leti%20szerepl%C5%91k...%20(h%C3%A1lt%C3%A9ranyag).pdf), 2021. április 8. A közéleti szereplők EJEB gyakorlatában történő becsületvédelemhez lásd példaként: TÓTH J. Zoltán: A közéleti szereplők elleni rágalmozás és becsületsértés megítélése az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatában. *In Medias Res* 2017/2., 386–414.

¹⁰ BH. 1997.578. sz. eseti döntés.

mély személyiségi jogainak bizonyos fokú korlátozhatóságára, amelyre a szükségesség-arányosság mércéjének a figyelembevételével kerülhet sor. Csupán egy díszes, magyaros viselet felöltése azonban álláspontunk szerint nem alapozhatja meg a közszereplői minőség megállapítását.

A fókavadászok példájánál maradva, egyértelmű, hogy az orvvadászok nem a nyilvános közszereplés igényével léptek fel, azonban az általuk elkövetett cselekedet egyértelműen közérdeklődésre tartott számot, így ebben a metszetben többet kellett túrniuk, mint egy „*magánembernek*”.¹¹

Léteznek tehát olyan egyének, akik határozottan a közszereplés igényével lépnek fel, míg mások valamilyen „*véletlen*” folytán lesznek részesei közérdeklődésre számot tartó ügynek. A rendszerváltozás óta mindkét esetre bőven akadt példa. A hazai judikatúrát alapul véve, léteznek olyan egyértelműen elkülöníthető személyi csoportok, amelyek tipikusan és általánosan közéleti szereplőnek minősülnek, mivel önkéntesen lépnek fel a közszereplés igényével.¹²

A hazai bírói gyakorlat alapján ebbe a kategóriába a közhatalommal rendelkező személyek sorolhatók, akik a közéletet jelentősen befolyásolják. E körbe sorolhatóak a politikai életben és döntésekben szerepet vállaló személyek, és a közhivatalt viselő állami méltóságok. A második kategóriába tartoznak azok a személyek, akik közhatalommal nem rendelkeznek, de a nyilvánosságot önként választják, mint a különböző hírességek, például színészek, műsorvezetők, médiaszereplők és sportolók.¹³

Az utóbbi időszakban a „*celebritások*” sajátos csoportját jelentik az ún. influenszerek, vagyis azok a tartalomgyártók, akik valamely közösségimédia-felületen tesznek közzé különböző képeket és bejegyzéseket a gyakran több százezer főre nőtt

¹¹ Lásd hozzá részletesen: Az EJEB *Bladet Tromsø és Stensaas kontra Norvégia* (21980/93), 1999. május 20. sz. ítéletét.

¹² A teljesség igényére törekedve megjegyezzük, hogy nemcsak a bírói gyakorlatban, hanem a jogszabályi környezetben is található két olyan jogszabály, amely rendelkezik a közéleti szereplő fogalmáról. Az egyik a 2003. évi III. törvény az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról, amelynek az 1. § 13. pontja kimondja, hogy *közszereplő*: az a személy, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja vagy alakította. A másik jogszabály a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről szóló 2007. évi CXXXVI. törvény, amely értelmezési rendelkezései között rögzíti a „*kiemelt közéleti szereplő*” fogalmát, amelynek körébe az egyes állami tisztséget betöltő személyeket sorolja.

¹³ MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai. *In Medias Res* 2014/2., 398. Megjegyezést érdemel, hogy létezik olyan megközelítés is, amely szerint a közéleti szereplők köre aszerint csoportosítható, hogy az érintett jogalanyok önként vagy születésüktől fogva váltak-e közéleti szereplőkké. Ezen felosztásra vonatkozóan megjegyzést érdemel az is, hogy a német jogirodalom és bírói gyakorlat különbséget tesz az abszolút és relatív közszereplők köre között. Míg Spanyolországban a közszereplők hármas felosztása a jellemző, közéleti funkciót betöltő személyek, közismert személyek, illetve celebritások között differenciál a spanyol alkotmánybíróság. Lásd hozzá bővebben: KOLTAY András: *A közéleti szereplők hírnév és becsületvédelme Európában*. Áttekintő vázlat. 327.

követőtáboruknak. A „to influence” angol kifejezés, jelentése szerint, hatást gyakorló, befolyásoló, amely jól megragadja a jelenség lényegét. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság által alkalmazott definíció szerint „*influenszer, bárki, aki rendelkezik azon képességgel, hogy hatással legyen mások vásárlási döntéseire, szokásaira, mégpedig (vélt vagy valós) szakértelme, tudása, pozíciója vagy kapcsolatai alapján*”.¹⁴ A közösségi médiában szerepet vállaló online véleményvezérek köre meglehetősen széles, hiszen az olyan személyek mellett, akik kizárólag e minőségben nyertek ismertséget, idetartoznak a különböző médiaszemélyiségek, sportolók, színészek, énekesek, akik a saját közösségi médiaprofiljukat szintén erőteljes marketing eszközként használják követőtáboruk gyarapítása érdekében, illetve az általuk reklámozott termékek minél szélesebb körben történő ismertetéséig.

Az influenszerek többféleképpen sorolhatóak csoportokba, például az alapján, hogy milyen tartalmat gyártanak, honnan ismertek, illetve a követők száma alapján is. Országoként változnak a számok, Magyarországon körülbelül így néz ki a felosztás:

- Nanoinfluenszer – 1000–10 000 követő
- Mikroinfluenszer – 10 000–100 000 követő
- Influenszer – 100 000–300 000 követő
- Makroinfluenszer – 300 000+ követő¹⁵

Nézetünk szerint mind a négy kategóriába sorolt véleményvezérek befolyással bírnak a társadalom széles rétegére. Ezen személyek nap mint nap osztanak meg személyes profiloldalukon szponzorált tartalmakat, gyakorlatilag a saját életstílusuk és családi kapcsolataik nyilvánosság elé tárásával elérve a meghatározott marketingcélokat. A jelenség rendkívüli elterjedtségét igazolja az is, hogy a Gazdasági Versenyhivatal 2019-ben¹⁶ kiadott egy olyan iránymutatást, amely kifejezetten az influenszermarketingről szól. Kiemelendő az a körülmény is, hogy ezek az internetes hírességek rengeteg fiatal számára példaképként szolgálnak és számos alkalommal tanácsokat, edukatív tartalmakat és személyes történetet osztanak meg a követőikkel. Álláspontunk szerint az influenszereknek a személyiségüket oltalmazó hatályos jogszabályi garanciák mellett tölteniük kell az online tevékenységükkel kapcsolatosan megfogalmazott nyílt bírálatokat, arra tekintettel is, hogy rendkívül gyakran foglalnak állást olyan kérdésekben, amelyek közügynek tekinthetők.

A hazai judikatúrában – túllépve az influenszerek által felvetett, jövőben megválaszolandó kérdéseken – bizonyos személyi köröket érintően okozott már nehézséget annak eldöntése, hogy az az érintett jogalany a közéleti szereplők alanyi körébe tartozik-e vagy sem. Erre jellegzetes példát nyújt a rendőrök képmásával kapcsolatos, az Alkotmánybíróság és a Legfelsőbb Bíróság között évekig elhúzódó

¹⁴ Influncerek, kik ők és honnan jöttek? NMHH https://nmhh.hu/cikk/195715/Influence_rek_kik_ok_es_honnan_jottek, 2021. április 4.

¹⁵ Kik az influencerek, mi az influencer marketing? A WP kurzus edukatív anyaga. <https://wpkurzus.hu/kik-az-influencerek-mi-az-influencer-marketing/>, 2021. április 4.

¹⁶ Gazdasági Versenyhivatal. *Az Influencer marketing kérdései*. https://www.gvh.hu/sajto_szoba/tajekoztato_anyagok/influencer-marketing-kerdesei, 2021. április 4.

polémia, amelynek a végkövetkeztetése szerint az eljáró rendőrök nem közéleti szereplők, viszont ha egy sajtócikk a jelenkor eseményeiről (pl. egy demonstrációról) szóló tudósítás, akkor jogszerű lehet az eljáró rendőrök képmásának az érintett hozzájárulása nélküli nyilvánosságra hozatala.¹⁷

További fontos körülményt jelent, hogy a hazai bírói gyakorlatban bizonyos esetekben elismerésre került a helyi közszereplői minőség is. Ez azt jelenti, hogy néhány személynek, a meghatározott tevékenységükre vonatkozóan tűrniük kell az érintett közösség tágabb körű véleménynyilvánítását is. Erre jó példát nyújt az a 2010-es bírósági döntés, amelyben kifejtésre került, hogy a társasház tisztségviselője „*egyfajta helyi közszereplőnek minősül*”, aki a társasház tevékenységével és mindennapi ügyintézésével kapcsolatos ellentétes álláspontokat is viselni köteles.¹⁸

Összességében, nézetünk szerint – az Alkotmánybíróság által kifejtettekhez hasonlatosan – nem a közszereplői minőség, mint személyi minőség a döntő, hanem a közszereplés ténye, az érintett közügy szolgálhat alapul annak megállapításához, hogy egy jogalany közéleti szerepet vállalt-e az adott ügyben.

2. A közéleti szereplőkre vonatkozó jogszabályi környezet és a tűrés küszöb kérdései

A fentiek alapján a közügyekben történő szerepvállalást jelöltük meg a közéleti szereplői minőség megállapíthatóságának a legfontosabb pillérévé. Az Alkotmánybíróság¹⁹, illetve az EJEB²⁰ által kifejtett ítélkezési gyakorlat alapján az a következtetés vonható le, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának az anyajoga rendkívül gyakran kerül polémiába az érintett közszereplők személyiségi jogival, amely a törvényi garanciák mellett, erőteljesebben kerülhet korlátozásra az efféle szerepet nem vállaló jogalanyok személyiségi jogainál, tehát magasabb tűrés küszöb vonat-

¹⁷ A polémiáról lásd bővebben: A Pécsi Ítélőtábla Pf.I.20.360/2011/6. számú ítélete, Fővárosi Törvényszék 19. P.23.475/2011/4. számú ítélete, a Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.20.656/2012/7. számú ítélete, A Kúria 1/2012. számú BKMPJE határozata, az Alkotmánybíróság 28/2014. (IX. 29.) AB határozata, a Kúria 1/2015. számú BKMPJE határozata, a Kúria 1/2015. számú BKMPJE határozata, az Alkotmánybíróság 16/2016. (X. 20.) AB határozata. A jogirodalom is széleskörűen foglalkozott a témával. Ehhez lásd példaként: ZAKARIÁS Kinga: A képmáshoz való alapjog. A bírói döntések alkotmánybírósági felülvizsgálatának terjedelme a rendőrképmás ügyekben. *Alkotmánybírósági Szemle* 2017/2., 108–114.; SOMODY Bernadette: A rendőrképmás-ügy, mint az alapjogi ítélkezés próbája. *Fundamentum* 2016/1., 103–111.; TÓTH J. Zoltán: Rendőrképmás: sajtószabadság és képmáshoz való jog a polgári jogi és az alapjogi jogosultságok keresztülán. *PRO FUTURO – A Jövő Nemzedékek Joga* 2017/2., 110–128.

¹⁸ BH.2010.1.13. sz. ítélet.

¹⁹ Lásd hozzá példaként: 3145/2018 (V. 7.). AB határozat, 13/2014 (IV. 18.) AB határozat, 26/2019 (VII. 23.) AB határozat, 7/2014. (III. 7.) AB határozat.

²⁰ Lásd hozzá példaként: *Cumpana and Mazare v. Romania* (application no. 33348/96), 2004. december 17-i ítélet; *Alitha Publishing and Constantinides v. Cyprus* (application no. 17550/03), 2008. május 22-i ítélet, *Cengiz v. Turkey* (application no.48226/10), 2015. december 1-jei ítélet.

kozik rájuk. Ezen tűrési mérték hatályos hazai helyzetét a rendszertani alapvetés körében vizsgáljuk.

A rendszertani áttekintés első lépcsőfokát az Alaptörvény vonatkozó szabályanyaga jelenti, amely hatálybalépése óta deklarálja a magán- és családi élet oltalmát. Az Alaptörvény vonatkozó passzusa 2018. június 29-én, az Alaptörvény hetedik módosítása során megváltoztatásra került, összhangban a 2018. augusztus 1-jén hatályba lépett magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvénnyel. Az Alaptörvény VI. cikke immár kimondja, hogy mindenkit megillet az a jogosultság, hogy a magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánításhoz való jog és a gyülekezési jog szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának a sérelmével (Alaptörvény VI. cikk). Az alaptörvény-módosítási javaslat szerint a rendelkezés a magánszféra fokozott védelmét hivatott biztosítani, illetve a véleménynyilvánítás szabadsága, és a gyülekezési jog, valamint a magánszféra közötti kollízió feloldását igyekszik megkönnyíteni annak rögzítésével, hogy az előbbi két alapvető jognak a korlátját jelenti a magánélethez való jog. Ezen rendelkezések esszenciális jelentőségűek a közéleti szereplőkkel kapcsolatos jogviták eldöntése szempontjából, hiszen e személyi kör vonatkozásában rendkívül gyakori a véleménynyilvánítási szabadság és az érintettek magánszférába tartozó jogainak az összeütközése.²¹

Szintén ezen szemlélet mentén került sor a Polgári Törvénykönyv (röviden: Ptk.) közéleti szereplőkre vonatkozó rendelkezésének módosítására. A Ptk. kimondja, hogy a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja. Ez nem járhat a magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével. A közéleti szereplőt a közügyek szabad vitatásának körén kívül eső közléssel vagy magatartással szemben a nem közéleti szereplővel azonos védelem illeti meg. A közéleti szereplő magán- vagy családi életével kapcsolatos tevékenység, illetve adat nem minősül közügynek [Ptk. 2:42. § (1) bek.–(3) bek.]. A Ptk. e rendelkezése gyakorlatilag megegyezik a magánélet védelméről szóló törvény (röviden: Mavétv.) vonatkozó szabályával.²²

Az új szabályozás fontos üzenetet hordoz: ha a közéleti szereplő magán- és családi életével kapcsolatos tevékenység vagy adat bemutatása soha nem minősíthető közügynek, akkor ebben a tekintetben a közéleti szereplőt minden esetben a nem közéleti szereplővel azonos szintű védelem illeti meg, tehát nem áll fenn többlet-tűrési kötelezettség. A törvény szigorú szabályozása ellentétben állónak látszik az Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban röviden: EJEB vagy Bíróság) által kialakított azon jogértelmezéssel, ami szerint a közéleti szereplést vállaló személynek számolnia kell azzal, hogy bizonyos tekintetben a magánéletéhez tartozó események is közérdeklődésre tarthatnak számot. Erre jó példát jelent az EJEB elé került *Couderc és Hachette Filipacchi Associés Franciaország*

²¹ T/332.számú javaslat Magyarország Alaptörvényének Hetedik Módosításáról, 4. cikk.

²² Vesd össze: Mavétv. Preambulum 2. bekezdés.

elleni ügye,²³ amelyben a bíróság kimondta, hogy Albert monacói herceg, feltételezett, házasságon kívül született gyermekéről közölt cikk közzététele jogszerű volt. A Bíróság úgy vélekedett, hogy bár a születés intim természetű esemény, az nem kizárólag az érintett személyek magánszférájába tartozik, hanem nyilvános vetülete is van, mivel hivatalos nyilatkozattal (anyakönyv), valamint a szülő és a gyermek között jogi kapcsolat létesítésével jár. Egy születésről szóló tudósítás tehát nem feltétlenül mások magánéletének felfedését jelenti, illetve pusztán a közönség kíváncsiságának kielégítését szolgálja. Tekintettel a Monacói Hercegség berendezkedésének sajátosságaira, tagadhatatlan közérdekű értéke volt – legalábbis a hercegség alattvalói számára – annak a hírnek, hogy Albert hercegnek – akit akkoriban egyedülállónak és gyermektelenként ismert a közvélemény – van egy fia. Ennek a fejleménynek trónutódlási és költségvetési következményei is lehettek volna: házasság révén – még ha ez valószínűtlen is volt – a legitimáció kérdése is felmerülhetett volna.

A cikk néhány sorban kitért az örökösödésre vonatkozó következményekre is, a Bíróság szerint pedig ahhoz, hogy egy sajtóközlemény hozzájáruljon egy közérdekű vitához, nem szükséges teljes egészében egy közérdekű ügyről szólnia: elég lehet, ha csak érinti az ügyet.

A hatályos magyar szabályozás szerint efféle döntés meghozatalára azonban nem lenne lehetőség, a közéleti szerepet vállaló jogalanyok magánéletére vonatkozó információ közlése nem tekinthető jogszerűnek. A bíróságok számára segítséget nyújthat a szigorúbb értelmezés lehetősége arra vonatkozóan, hogy például egy képmással, hangfelvétellel, személyes adattal történő visszaélés vagy pedig a becsület és a jó hírnév sérelme mikor minősül egyben a magánélethez való jog megsértésének is, hiszen a közéleti tevékenységek nyílt bírálata a demokratikus diskurzus egyik alapkövét jelenti.²⁴

3. A közéleti szereplőkkel kapcsolatos judikatúra néhány új kihívásának a margójára

A fentiek alapján is jól látható, hogy a közéleti szereplők bírálhatóságát jelentő határok és a személyiségi jogaiknak az oltalma szempontjából kiemelt szerep hárul az esetjogi bíráskodásra. A hazai bírói gyakorlatot érintően az első kiemelendő szempontot az jelenti, hogy arra rendkívüli mértékben hatással van az Emberi Jogok Európai Bírósága által kifejtett gyakorlat, amellyel a hazai szabályozás jelenleg konkurálni látszik. A közéleti szereplők személyiségi jogaival kapcsolatosan felmerülő jogvitákban az EJEB alapvetően az Emberi jogok európai egyezményének a 8. és a 10. cikkeit alkalmazza. A 8. cikk deklarálja a magánélet tiszteletben tartásához való jogot, míg a 10. cikk a véleménynyilvánítás szabadságát rendezi.²⁵

²³ *Couderc és Hachette Filipacchi Associés Franciaország elleni ügye*. http://epa.oszk.hu/02300/02334/00070/pdf/EPA02334_fundamentum_2016_01_115-131.pdf, 2021. március 12.

²⁴ BARZÓ Tímea: *A közéleti szereplők és a magánélethez való jog*. https://www.uni-miskolc.hu/~microcad/publikaciok/2018/e/E_Barzo_Timea.pdf, 2021. április 3.

²⁵ Lásd hozzá: Emberi jogok európai egyezményének 8. és 10. Cikkeit. https://www.echr.coe.int/documents/convention_hun.pdf, (2021. április 2.).

A közéleti szereplőkkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat kiindulási alapjaként gyakorta kerülnek idézésre a *von Hannover* ügyek²⁶. *Caroline von Hannover*²⁷ monacói hercegnő három eljárást indított a bíróság előtt, amelyek mindegyikében azt kérte, hogy a fórum tiltsa el az érintett sajtóorgánumokat a róla készült fényképek közléséről. A sérelmezett újságcikkekben olyan fotók közlésére került sor, amelyek a hercegnő privát, családi életével összefüggésben készültek, mint például, hogy egy étterem kerthelyiségében egy színésszel vacsorázva vagy a gyermekei társaságában ábrázolták őt, tehát teljesen hétköznapi tevékenységek végzése közben. A Bíróság álláspontja szerint, a véleménynyilvánítás szabadsága magában foglalja a képek közlésére vonatkozó jogosultságot is, a kérdés ez esetben abban rejlett, hogy a közölt fotók elősegítik-e a közügyek szabad vitatását és a társadalom demokratikus működését. A Bíróság kimondta, hogy ezeknek a képeknek az egyetlen célja a bulvártartalomra éhes társadalmi réteg kíváncsiságának a kielégítése volt, és nem járult hozzá közérdekű vitához. Így a hercegnő jogosan hivatkozott a személyiségi jogának megsértésére. A hercegnő által kezdeményezett későbbi ügyekben a bíróság továbbfejlesztette érveit és újabb szempontokat állított fel a véleménynyilvánítási szabadság és a magánélethez való jog egymással szembeni mérlegeléséhez. Az egyik legfontosabb szempontot az jelenti, hogy a közölt felvételek mennyiben járulnak hozzá egy közérdekű vitához, valamint mérlegelendő az érintett személy közismertsége és a közlés tárgya is. Vizsgálni kell a felvételek elkészítésének a körülményeit, és hogy az érintett személy korábban milyen magatartás tanúsított, valamint azt is, hogy az adott fotó szerepelt-e már korábban valamely sajtóorgánumban. Ez a funkcionális modellkövető mérlegelési rendszer következetesen érvényesül az EJEB gyakorlatában (és ehhez igazodva a hazai AB gyakorlatában is)²⁸, viszont ahogy fentebb megjegyzésre került, kérdéses, hogy ezen elvek hogy nyerhetnek teret a Mavétv. által meghonosított szabályozásban.

A *von Hannover* ügyek lefektették tehát a közéleti szereplők személyiségi jogával kapcsolatos mérlegelési alapokat, a társadalmi és technológia környezet azonban jelentősen átalakult a meghozott döntések óta. A közéleti szereplőket is érintő személyiségi jogi jogsértés „helyét” immár rendkívül gyakran valamelyik online

²⁶ *Von Hannover v Germany*, no. 59320/00., 2004. június 24-i ítélet, *Von Hannover v Germany* (no. 2), no. 40660/08. és 60641/08., 2012. február 7-i ítélet, *Von Hannover v Germany* (no. 3), no. 8772/10., 2013. szeptember 19-i ítéletek.

²⁷ A *Von Hannover* ügyekhez kapcsolódva megjegyezhető a Marlene Dietrich színésznővel kapcsolatban, 1968-ban született jogeset, amelyben a színésznő lánya egy olyan német társaságot perelt be, amely kizárólagos jogot szerzett a „Marlene” szóvédjegy használatára vonatkozóan. A döntésnek kiemelkedő a szerepe a közéleti szereplők személyiségi jogainak a vonatkozásában, mivel megállapította, hogy az általános személyiségi joghoz vagyoni érdekek is fűződhetnek. Lásd bővebben: SCHULTZ Márton: A személyiségi jog vagyoni vonatkozásainak fejlődése Németországban. A joggyakorlat kritikája. *Jogelméleti Szemle* 2019/3., 72–97.

²⁸ Lásd hozzá példaként: *Krone Verlag GmbH & Co. KG Betéti v. Ausztria*, no. 34316/96., 2002. február 26-i ítéletet és a *Karhuvaara v. Finland*, no. 53678/00 (2005) 41 EHRR 51. sz. ügyet.

felület jelenti. Míg néhány évtizeddel ezelőttig a pletykalapok karikatúrái és pikírt cikkei miatt indíthattak eljárást az egyes politikusok vagy művészek, napjainkra ez szinte teljesen megváltozott. Rendkívül gyakorinak tekinthetők a közösségi oldalakon²⁹ történő személyiségi jogi jogsértések, amelyek megvalósulhatnak magán a közösségi oldal felületén, illetve az ott közzétett tartalomhoz kapcsolódva egyéb platformokon is. Erre jó példát nyújtanak az olyan esetek, amelyek a közéleti szereplő által a saját közösségi profiloldalán közzétett tartalom felhasználásával kapcsolatosak. Ez utóbbi történet abban a 2016-os hazai jogesetben, amelyben a bíróságra hárult az a feladat,³⁰ hogy egy *facebookos* bejegyzéssel kapcsolatban értelmezze a közéleti szereplők privát szférájának a kereteit. Az alperes által kiadott újságban megjelent a felperesre mint közéleti szereplőre vonatkozóan az *Egy férfival él kapcsolatban* című újságcikk. Az íráshoz fényképek is mellékelésre kerültek, az egyiken a felperes és párja voltak láthatóak, amelyet a felperes párja osztott meg a saját Facebook-oldalán, feltüntetve a bejegyzésében, hogy kapcsolatban állnak egymással. Az újságcikk és a fotók közzététele után a felperes a magánélethez való jogának megsértése miatt indított eljárást az alperes ellen. A peres eljárás egyik fő kérdését az jelentette, hogy a felperes párja által közzétett tartalom nyilvánosan került-e közlésre vagy sem. A felperes álláspontja szerint a cikk a hozzájárulása nélkül került széles olvasóközönség elé, amely eredményeképpen egy széles réteg előtt feltárult a párkapcsolati státusza és homoszexuális irányultsága, holott szándékuk szerint csak egy 300-400 fős ismerősi körrel kívánták ezen információkat megosztani.

A bíróság a felperes keresetét elutasította, egyrészt arra hivatkozással, hogy az érintett Facebook-bejegyzés nyilvánosan jelent meg a profiloldalon, tehát bárki számára hozzáférhető volt, valamint a Facebook-portál Jogi és Felelősségi Nyilatkozatának 4. pontja szerint abban az esetben, ha nyilvános beállítás használatával a felhasználó tartalmat vagy információt tesz közzé, azzal bárkit képessé tesz arra, hogy hozzáférjen az adott információhoz és azt felhasználja, valamint felhasználóhoz társítsa.

Összességében megállapítható, hogy a 300-400 fős ismerősi kör nem tekinthető szűk körű nyilvánosságnak, az efféle közzététel esetén nem zárható ki, hogy akár mentéssel, továbbküldéssel ne kerüljön ki e meghatározott körből a tartalom.

A közösségi platformok hatásához kapcsolódóan kiemelést érdemel egy közéleti szereplő képmásával kapcsolatban tavaly született eseti döntés is.³¹ Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes K.-i lakos, egy politikai párt egyik helyi szervezetének alelnöke, az S. Megyei Közgyűlésben a párt képviselője, tehát közszereplőnek minősül. Az alperes televízió-szolgáltatással, folyóirat, időszaki kiadvány kiadásával, film-, videó-televízióműsor gyártásával és televízió-

²⁹ A közösségi médiára vonatkozóan egzakt, általános fogalom nem adható meg, a magunk részéről olyan online felületeknek tekintjük őket, amelyeket az oldal használói töltenek ki folyamatosan változó tartalommal.

³⁰ Fővárosi Ítéletábra Pf. 21.053/2016/5. számú határozata.

³¹ BDT.2020.4126. sz. ítélet.

program-terjesztéssel, hírügynökségi tevékenységgel, médiareklámmal foglalkozó nonprofit gazdasági társaság, a K. online magazin kiadója. 2018. április 12-én az alperes weboldalán cikk jelent meg a felperesről *Bíró: felperes mondjon le!* címmel, mely az S. Megyei Közgyűlés elnöke által a felpereshez intézett politikai tartalmú közleményt és annak előzményét, a felperes internetes közösségi oldalán, a Facebookon a 2018. évi parlamenti választásokkal kapcsolatban közzétett hozzászólását elemezte. A cikk idézte a felperes hozzászólását, amelynek során a felperesi hozzászólásokat a cikkbe befényképezve, a felperes Facebook-profilját is közzétette. A fényképen a felperes magánéleti szituációban a házastársával együtt egy nyaralás során volt látható. A képmáshoz való jog megsértése szempontjából nincs különbség a Facebook-oldalon található fénykép és a bármely más forrásból származó felvétel felhasználásának feltételei és megítélése között. Az helytálló hivatkozás, hogy az alkotmánybírósági határozatok, illetve az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata a közügyek szabad megtárgyalhatósága érdekében tágabb körben teszi lehetővé az érintett hozzájárulása nélküli képmás közlését közszereplő esetében. A mérlegelés során kiemelkedő szempont, hogy mi a közlés témája és azzal mennyiben függ össze az adott közszereplő képmása. A felvétel közzététele a jogosult képmáshoz fűződő törvény által védett rendelkezési jogát ugyanis csak a közügyek megtárgyalhatósága érdekében szükséges mértékben, azzal arányosan korlátozhatja.

A közösségi oldalakra vonatkozóan összességében rögzíthető, hogy a nyilvánosság újfajta tereként természetüknél fogva magukban hordozzák a személyiségi jogok megsértésének számos, rendkívül egyszerű módozatát, és a felületükön közzétett vélemények rendkívül gyakran érintik a közéletben szerepet vállaló jogalanyok tevékenységét.

A közösségimédia-platformjaink térhódításán túlmenően is léteznek olyan digitális novumok, amelyek hatással vannak a közéleti szereplők jogvédelmére. Ehhez kapcsolódóan érdemes említeni az ún. *deepfake* videók kérdéskörét, amelyek gyakorta érintik a közéleti szereplők személyiségi jogait. Ezen eszközök olyan technika algoritmusként írhatóak le, amelyekkel a mozgóképeken szereplő személy arc-képét élethűen másvalakire lehet cserélni, akár a film többi részének változatlanul hagyásával, tehát gyakorlatilag lehetetlenné válik a különbségtétel az eredeti és a manipulált felvételek között.

A hazai judikatúrában ez idáig nem született *deepfake* manipulációra vonatkozó döntés, e videók térhódításának és problematikájának igazolására azonban számos külföldi példa hozható. A *deepfake* videók „*elszenvedői*” leggyakrabban hírességek és politikusok, amely tényt alátámasztja az is, hogy a 2017-ben megjelent első *deepfake* felvételen egy híresség arcát montírozták egy erotikus filmekben játszó színész testéhez, amely egyértelműen, megállapítható személyiségi jogsértést eredményezett.³² Azóta az interneten több ezer olyan *deepfake* felvétel lelhető fel, amelyek politikusokat és hírességeket érintenek, amely körülményre tekintettel a

³² *Deep Learning for Deepfakes Creation and Detection: A Survey*. <https://arxiv.org/pdf/1909.11573.pdf>, 2021. március 4.

legnagyobb közösségi oldalak olyan algoritmusokat fejlesztettek, amelyek képesek szűrni ezeket a felvételeket.

A manipulált videók kapcsolatban az jelenti a legnagyobb problémát, hogy a technológiai fejlődésnek köszönhetően egyre valósághűbbek és gyakorlatilag szinte lehetetlen megkülönböztetni, hogy eredeti vagy *deepfake* felvételtől van-e szó. Ezen kérdéskörre vonatkozóan ez idáig nem született egzakt jogi válasz, technológiai akadályozásuk és jogi eszközökkel történő tilalmuk azonban elengedhetetlen.

Záró gondolatok

Nézetünk szerint a közéleti szereplőkkel kapcsolatos személyiségi jogi jogsértések számos aktuális, vizsgálándó kérdést vetnek fel. Ezen személyi körre vonatkozóan fontos elemet jelent, hogy a közéleti szereplők köre nem zárt, az bővülni tud, akár egyetlen ügyre vonatkozóan is közéleti szereplővé válhat egy jogalany.

A közszereplők tekintetében az egyik legfontosabb kérdést az jelenti, hogy hogyan érvényesülhet a többlettűrési kötelezettségük más jogalanyokhoz viszonyítva. A hatályos hazai szabályozás keretében a közéleti szereplők tűrési kötelezettsége szűkre szabottnak tekinthető, hiszen az csak és kizárólag olyan ügyekre vonatkozóan áll fenn, amelyek nem tartoznak a magán- és családi élet köréhez. Nézetünk szerint felmerülhetnek olyan esetek, amikor a közéleti szereplő magánéletével kapcsolatos információ nyilvánosságra kerülése a közérdeket szolgálhatja, illetve bizonyos ügyekben nehezen választhatóak el egymástól a közérdekű és magánjellegű információk. Ezen ügyekkel kapcsolatosan a bíróságoknak kell megtalálniuk az érzékeny egyensúlyt a Mavétv.-ben megfogalmazott követelmények és a közérdekű vitát előmozdító véleménynyilvánítási szabadság között.

A közéleti szereplők személyiségi jogait érintő „veszélyek” közül kiemelés érdemelnek a különböző online felületeken megvalósított személyiségi jogi jogsértések, hiszen a különböző közösségi oldalakon megvalósított jogsértő magatartások rendkívül gyakran érintik a közéleti szereplőket. Ezek a platformok gyakorlatilag a nyilvánosság új felületét hozták el, amelyek számos pozitív hatásuk mellett, magukban rejtik a személyiségi jogok minden eddigénél könnyebb és gyorsabb megvalósításának a lehetőségét is.

Felhasznált források

- [1] MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai. *In Medias Res* 2014/2., 384–406.
- [2] KOLTAY András: *A közéleti szereplők hírnév és becsületvédelme Európában.* Áttekintő vázlat. 309–351.
- [3] SCHULTZ Márton: A személyiségi jog vagyoni vonatkozásainak fejlődése Németországban. A joggyakorlat kritikája. *Jogelméleti Szemle* 2019/3., 72–97.
- [4] TATTAY Levente: A közszereplők magánjogi személyiségvédelme. *Magyar Jog* 2006/4., 228–236.

- [5] TÓTH J. Zoltán: A közéleti szereplők elleni rágalmazás és becsületsértés megítélése az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatában. *In Medias Res* 2017/2., 386–414.

Felhasznált joganyagok

- [6] Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), VI. cikk.
- [7] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény.
- [8] A magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény.
- [9] 2007. évi CXXXVI. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról.
- [10] 2003. évi III. törvény az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról.
- [11] Emberi jogok európai egyezménye.

Internetes források

- [12] BARZÓ Tímea: *A közéleti szereplők és a magánélethez való jog*. https://www.uni-miskolc.hu/~microcad/publikaciok/2018/e/E_Barzo_Timea.pdf, 2021. április 3.
- [13] *Deep Learning for Deepfakes Creation and Detection: A Survey*. <https://arxiv.org/pdf/1909.11573.pdf>, 2021. március 4.
- [14] KOLTAY András: *A közügyek vitáinak szabadsága, a közéleti szereplők személyiségi jogainak védelme és a polgári jogi személyiségvédelem*. Háttéranyag joghallgatók részére. [https://jak.ppke.hu/uploads/articles/307183/file/B14_A%20k%C3%B6z%C3%A9leti%20szerepl%C5%91k...%20\(h%C3%A1tt%C3%A9ranyag\).pdf](https://jak.ppke.hu/uploads/articles/307183/file/B14_A%20k%C3%B6z%C3%A9leti%20szerepl%C5%91k...%20(h%C3%A1tt%C3%A9ranyag).pdf), 2021. április 8.
- [15] Influencerek, kik ők és honnan jöttek? *NMHH* https://nmhh.hu/cikk/195715/Influencerek_kik_ok_es_honnan_jottek, 2021. április 4.
- [16] *Kik az influencerek, mi az influencer marketing?* A WP kurzus edukatív anyaga. <https://wpkurzus.hu/kik-az-influencerek-mi-az-influencer-marketing/> 2021. április 4.
- [17] Az Influencer marketing kérdései. *Gazdasági Versenyhivatal* https://www.gvh.hu/sajtoszoba/tajekoztato_anyagok/influencer-marketing-kerdesei, 2021. április 4.
- [18] *Deep Learning for Deepfakes Creation and Detection: A Survey*. <https://arxiv.org/pdf/1909.11573.pdf>, 2021. március 4.

Alkotmánybírósági határozatok és bírósági döntések

- [19] 3145/2018. (V. 7.) AB határozat.
- [20] 13/2014. (IV. 18.) AB határozat.
- [21] 26/2019. (VII. 23.) AB határozat.
- [22] 7/2014. (III. 7.) AB határozat.
- [23] 36/1994. (VI. 24.) AB határozat.
- [24] 145/2018. (V. 7.) AB határozat.
- [25] 16/2016. (X. 20.) AB határozat.
- [26] Pécsi Ítéltábla Pf.I.20.360/2011/6. számú ítélete.
- [27] Fővárosi Törvényszék 19. P.23.475/2011/4. számú ítélete.
- [28] Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.656/2012/7. számú ítélete.
- [29] Fővárosi Ítéltábla Pf. 21.053/2016/5. számú határozata.
- [30] Kúria 1/2012. számú BKMPJE határozata.
- [31] Kúria 1/2015. számú BKMPJE határozata.
- [32] BH.2010.1.13. sz. ítélet.
- [33] BDT.2020.4126. sz. ítélet.
- [34] *Von Hannover v Germany*, no. 59320/00., 2004. június 24-i ítélet, *Von Hannover v Germany* (no. 2), no. 40660/08. és 60641/08., 2012. február 7-i ítélet, *Von Hannover v Germany* (no. 3), no. 8772/10., 2013. szeptember 19-i ítéletek.
- [35] *Bladet Tromsø és Stensaas kontra Norvégia*, no. 21980/93, 1999. május 20-i ítélet.
- [36] *Karhuvaara v. Finland*, no. 53678/00 (2005) 41 EHRR 51. sz. ítélet.
- [37] *Krone Verlag GmbH & Co. KG Betéti v. Ausztria*, no. 34316/96., 2002. február 26-i ítélet.
- [38] *Cumpana and Mazare v. Romania* (application no. 33348/96), 2004. december 17-i ítélet.
- [39] *Alitha Publishing and Constantinides v. Cyprus* (application no. 17550/03).
- [40] 2008. május 22-i ítélet, *Cengiz v. Turkey* (application no. 48226/10), 2015. december 1-i ítélet.